

АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА МИТНЕ ПРАВО

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-4.4>

В. М. Підлужний, аспірант
Університету митної справи та фінансів

ЗАХИСТ ПРАВ ЗАІНТЕРЕСОВАНОЇ ОСОБИ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ПРОЦЕДУРІ У СФЕРІ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена дослідженню актуального питання – реалізації права на захист заінтересованої особи в межах Закону України «Про адміністративну процедуру» у сфері надання публічних послуг. Публічні послуги є одним з основних інструментів взаємодії публічної адміністрації з громадянами, юридичними особами, а тому гарантування захисту прав та законних інтересів заінтересованих осіб є не лише правовою категорією, але й соціально значущою потребою. У статті аналізується нормативне регулювання на предмет поширення дії Закону України «Про адміністративну процедуру» на публічні послуги та у тому числі адміністративні послуги. Окремо приділено увагу поширенню дії принципів, які передбачені Законом України «Про адміністративну процедуру», на інші закони, які можуть встановлювати особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. У роботі проаналізовано поняття адміністративної процедури, її поширення на публічні та адміністративні послуги, визначено правовий статус заінтересованої особи, її права та механізми захисту. Особлива увага приділена новелам законодавчого регулювання, таким як інструменти забезпечення права заінтересованих осіб на участь у провадженні, процедура оскарження адміністративних актів, процедурних рішень та дій, бездіяльності адміністративних органів. Автор акцентує увагу на зміні підходів до взаємодії між фізичними та юридичними особами та суб'єктами публічної адміністрації, підкреслює важливість залучення заінтересованих осіб до адміністративного провадження. Проведено аналіз судової практики щодо застосування судами Закону «Про адміністративну процедуру», в тому числі у частині правил визначення юрисдикції спорів. Сформовано висновки щодо важливості послідовної судової практики та сталості у правозастосуванні для забезпечення правової визначеності у сфері адміністративних процедур та надання публічних послуг зокрема. Стаття буде корисною для науковців, юристів-практиків, представників публічної адміністрації та усіх зацікавлених осіб у дієвості, ефективності врядування та у захисті прав у межах адміністративної процедури.

Ключові слова: адміністративна процедура, locus standi, право на захист, публічний інтерес, оскарження, адміністративне судочинство.

V. M. Pidluzhnyi. Individual Rights Protection within Administrative Procedure in Public Service Delivery: practical aspects

The article is dedicated to the exploration of a topical issue – the realization of the right to protection of an interested person within the framework of the Law of Ukraine “On Administrative Procedure” in the field of public services. Public services are one of the primary tools for interaction between public administration and citizens, legal entities, and therefore, ensuring the protection of the rights and legitimate interests of interested persons is not only a legal category but also a socially significant need. The article analyzes the regulatory framework regarding the application of the Law of Ukraine “On Administrative Procedure” to public services, including administrative services. Special attention is given to the extension of the principles outlined in the Law of Ukraine “On Administrative Procedure” to other laws that may establish specific features of administrative proceedings for certain categories of administrative cases. The work examines the concept of administrative procedure, its application to public and administrative services, defines the legal status of an interested person, their rights, and mechanisms of protection. Special attention is given to legislative innovations, such as tools for ensuring the rights of interested persons to participate in proceedings, the procedure for appealing administrative acts, procedural decisions, and actions of administrative bodies. The author emphasizes the change in approaches to the interaction between individuals and legal entities and public administration subjects, highlighting the importance of involving interested persons in administrative proceedings. An analysis of judicial practice regarding the application of the Law “On Administrative Procedure” by courts is conducted, including the rules for determining the jurisdiction of disputes. Conclusions have been drawn regarding the importance of consistent judicial practice and stability in law enforcement to ensure legal certainty in the field of administrative procedures and the provision of public services in particular. The article will be useful for scholars, practicing lawyers, representatives of public administration, and all interested parties in the effectiveness, efficiency of governance, and the protection of rights within the administrative procedure.

Key words: administrative procedure, locus standi, right to protection, public interest, appeal, administrative proceedings.

© В. М. Підлужний, 2024

Постановка проблеми. Понад двадцятирічну історію розроблення та доопрацювання базового акта адміністративного законодавства – загального закону (кодексу) про адміністративну процедуру – нещодавно таки було закінчено [1, с. 129]. Закон України «Про адміністративну процедуру» вже понад рік є частиною національного законодавства та предметом застосування суб'єктами владних повноважень, фізичними та юридичними особами і судами [2].

Прийняття цього закону розглядалось, як необхідний та важливий поступ не тільки у межах європейської інтеграції України, але й черговим підтвердженням світоглядного вибору є встановлення цим законом чітких, зрозумілих, збалансованих правил та гарантій, які повинні бути забезпечені зі сторони публічної адміністрації у взаємодії з фізичними та юридичними особами у сфері публічного адміністрування [3, с. 10].

Цілком можливо погодитись з тезою Музи О.В., що Закон України «Про адміністративну процедуру» є системоутворюючим, оскільки об'єднує різні галузі публічно-владної управлінської діяльності. Також він звертає увагу на формування правової практики його застосування [4, с. 59].

Даним законом не тільки декларується право на участь у процесі прийняття рішень адміністративними органами особи, щодо якої розглядається рішення, а й передбачається дієвий механізм реалізації цього права як для осіб, яким буде адресоване прийняте рішення, так і для осіб, права та інтереси яких можуть порушуватися або зачіпатися прийнятим рішенням. Новаторське правове регулювання та нові підходи до питання прийняття, набрання чинності індивідуальним актом (за новим законом – адміністративним актом) впливають на право на захист як під час підготовки до адміністративного провадження, так і під час безпосередньо адміністративного провадження та оскарження прийнятого адміністративного акту. Впровадження правових можливостей для долучення до адміністративної процедури заінтересованих осіб та їх залучення до процесу прийняття рішень впливає на коло суб'єктів, які можуть оскаржувати відповідні процедурні рішення, адміністративні акти та за яких умов.

Змінюються часи, коли нормативне регулювання передбачало, що суб'єкт владних повноважень повністю «зв'язаний власним рішенням», на підставі якого виникли права та обов'язки, а особа, якій адміністративний акт не адресований, не мала права на оскарження або це право було істотно обмежене чи було ілюзорним. Звісно зміну нормативного регулювання доцільно розглядати у комплексі з аналізом правозастосовної практики.

Слушно зазначити, що велику відповідальність на практику по застосуванню Закону України «Про адміністративну процедуру» та подолання колізій покладає Тимошук В.П. на адміністративні органи та адміністративні суди [5, с. 46].

Отже дослідження питання практичної реалізації цього загального закону та відповідно аналізу правозастосовної практики і поширення інформації про це має значення для подальшого розвитку публічного адміністрування. Своєю чергою, інтеграція до європейського співтовариства пов'язана не тільки з прийняттям відповідного закону, а й забезпеченням відповідного правозастосування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання адміністративної процедури, надання публічних послуг досліджувалось такими вченими як: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, В.М. Бевзенко, І.В. Бойко, М.Г. Кравченко, Є.О. Легеза, В.П. Тимошук, О.О. Маркова, А.М. Школик та іншими. Питання захисту прав за новою адміністративною процедурою у органах фінансового контролю розглядалось О.П. Мельник, Д.Я. Семир'янов.

Метою статті є дослідження практичного аспекту права на захист заінтересованої особи в адміністративній процедурі у сфері надання публічних послуг.

Результати дослідження. Питання поширення дії Закону України «Про адміністративну процедуру» на адміністративні послуги, а також на законодавство, що регулює сферу надання публічних послуг передусе визначенню статусу заінтересованої особи та захисту її прав у процедурі надання публічних послуг.

Є.О. Легеза, у своєму дисертаційному дослідженні, визначає публічну послугу як врегульовану публічно-правовими нормами діяльність органів публічної адміністрації щодо задоволення публічного інтересу із розгляду заяви фізичної або юридичної особи про видачу адміністративного акта (рішення, дозвіл, ліцензія, сертифікат, акт, посвідчення, проведення реєстрації тощо), спрямована на забезпечення її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов'язків шляхом фінансування за рахунок публічних коштів [6, с. 82].

Законодавче визначення публічної послуги наводиться у Законі України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг». Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 цього закону, публічна послуга – юридично або соціально значуща дія суб'єкта надання публічної (електронної публічної) послуги, у тому числі адміністративна послуга, за заявою (зверненням, запитом) суб'єкта звернення або без такого звернення, у результаті якої набуваються, переходять, припиняються права та/або здійснюються обов'язки суб'єктом звернення, надаються відповідні матеріальні та/або нематеріальні блага суб'єкту звернення [7].

Частиною першою статті 1 Закону України «Про адміністративну процедуру» передбачено, що закон регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати

функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів [2].

Другою частиною статті 3 Закону України «Про адміністративну процедуру» передбачено застосування принципів Закону України «Про адміністративну процедуру» навіть відносно інших законів, які можуть встановлювати особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. Відповідно до встановленого пріоритету такі особливості повинні відповідати принципам адміністративної процедури. Аналогічне регулювання передбачено у пункті 3 прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про адміністративну процедуру» (до приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить принципам цього Закону) [2].

Законом України «Про адміністративні послуги» безпосередньо впроваджено пріоритет, бо у частині другій статті 3 цього закону зазначено, що надання адміністративних послуг здійснюється відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» [8].

Отже, з огляду на сферу регулювання Закону України «Про адміністративну процедуру», а також його фундаментальний характер регулятора діяльності публічної адміністрації, то адміністративні послуги як різновид публічних послуг підпадають під дію Закону України «Про адміністративну процедуру».

Нормативне закріплення та правовий статус заінтересованої особи уперше в сфері надання адміністративних послуг запроваджується Законом України «Про адміністративну процедуру».

Автор цілком погоджується з думкою укладачів науково-практичного коментаря до Закону України «Про адміністративну процедуру», про те що уведення категорії «заінтересовані особи» є принциповою новелою Закону України «Про адміністративну процедуру», а також з тим, що наслідком відсутності такої категорії було те, що особи, чий законні інтереси зачіпаються адміністративним актом, раніше в обов'язковому порядку (хоча для особи це право) не залучалися до провадження і їх позиція не враховувалася. Доречно тут відзначити, що на думку авторів науково-практичного коментаря, що реалізація адміністративної процедури покликана максимально враховувати усі інтереси, сприяти прийняттю найменш конфліктних (в ідеалі – неконфліктних), прозорих та збалансованих рішень [3, с. 143].

У даному контексті актуальною є думка М.Г. Кравченка, який відзначає людиноцентричність Закону України «Про адміністративну процедуру» та відзначає наявність механізму гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні, яка, у свою чергу, є юридичною основою права кожного бути заслуханим у разі можливості прийняття публічною адміністрацією адміністративного акта, який може негативно вплинути на право, свободу чи законний інтерес особи [9, с. 50–54].

Відповідно до пункту другої частини першої статті 27 Закону України «Про адміністративну процедуру» учасником адміністративного провадження є: інша особа, на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливає або може вплинути адміністративний акт (заінтересована особа). Аналогічне правове регулювання містить частина 3 статті 49 Закону України «Про адміністративну процедуру» [2].

Отже заінтересованою особою не є адресат чи заявник, а є інша особа, на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливає або може вплинути адміністративний акт.

Важливим на думку авторів науково-практичного коментаря до Закону України «Про адміністративну процедуру» є розуміння особливостей статусу «адресата» та «заінтересованої особи» (у зарубіжному законодавстві останнього суб'єкта ще іноді називають «зачеплені особи» або «треті особи» тощо). Адресат адміністративного акта автоматично стає учасником адміністративного провадження, оскільки адміністративний акт безпосередньо спрямований на таку особу і стосується її прав та/або обов'язків. Заінтересована особа стає учасником провадження лише у разі виявлення та/або підтвердження такого бажання, хоча може пропонуватися до залучення у провадження як за ініціативою адміністративного органу та/або клопотанням інших учасників провадження, так і за власним клопотанням [3, с. 143].

На переконання І. Бойко особою в розумінні ЗАП є фізична особа (громадянин України, іноземець чи особа без громадянства, яка перебуває в Україні на законних підставах), у тому числі фізична особа – підприємець, громадське об'єднання, що не має статусу юридичної особи, юридична особа, створена згідно із законом, законодавством іноземної держави або на підставі міжнародних договорів України. Саме такі суб'єкти можуть бути учасниками адміністративного провадження – адресатами, заявниками, скаржниками та заінтересованими особами [10, с. 22].

І. Бойко підкреслює, що особа, яка вступає в адміністративне провадження як заінтересована особа, відстоює свою позицію, свій інтерес стосовно вирішення справи [10, с. 24].

Оскільки заінтересована особа у межах адміністративної процедури є її учасником, то вона відповідно має ті ж самі права, що й інші учасники за певним виключенням (право змінити або відкликати заяву, право подати запит про врегулювання спору щодо компетенції, тощо). Права та обов'язки учасників адміністративної процедури передбачені статтею 28 Закону України «Про адміністративну процедуру».

Слушна є думка В. П. Тимошука про те, що адміністративна процедура та адміністративний процес є самостійними гарантіями захисту прав та законних інтересів приватних осіб [11, с. 58–59].

В аспекті даної роботи слід виділити наступні права заінтересованої особи: на роз'яснення щодо порядку здійснення адміністративного провадження, а також щодо змісту своїх прав та обов'язків у межах

адміністративного провадження, брати участь в адміністративному провадженні; ознайомлюватися з матеріалами справи; бути заслуханими адміністративним органом до прийняття адміністративного акту; отримувати та надавати документи, інші докази; досягти примирення на будь-якому етапі здійснення адміністративного провадження; оскаржити у передбаченому законом порядку адміністративний акт, процедурне рішення або дію, бездіяльність адміністративного органу.

Певні вищенаведені права прямо впливають з принципів адміністративної процедури. Наприклад, принцип гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні в тому числі реалізується через право бути заслуханою адміністративним органом, надавши пояснення та/або заперечення у визначеній законом формі до прийняття адміністративного акта, який може негативно вплинути на право, свободу чи законний інтерес особи (стаття 17). Принцип гарантування ефективних засобів правового захисту в тому числі реалізується через право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу в порядку адміністративного оскарження відповідно до цього Закону та/або в судовому порядку (стаття 18).

Доречно буде зазначити, що принципи відіграють важливу роль у правовому регулюванні та забезпеченні захисту прав, свобод. Так, О.О. Маркова розглядає принципи адміністративних процедур, як обмеження рамки розсуду посадових осіб органів публічної влади, а з іншої сторони, як забезпечення захисту прав, свобод людини від свавільних дій, суб'єктивізму з боку органів влади та надати приватним особам максимум свободи в реалізації їхніх прав та інтересів [12, с. 280].

Таким чином, заінтересованій особі гарантується право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу в порядку адміністративного оскарження відповідно до цього Закону та/або в судовому порядку, а загальний порядок реалізації цих прав у сфері адміністративного оскарження передбачений зокрема статтями 78-85 Закону України «Про адміністративну процедуру».

Доречно зазначити, що адміністративний порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації з надання публічних послуг дозволяє громадянам поновити свої права, не звертаючись до адміністративного суду, що є досить важливим, адже звернення за адміністративним оскарженням може призвести до поновлення органом порушеного права, але без понесення особою зайвих витрат на судовий збір, участь у розгляді судової справи, тощо, а також скорочує час на розгляд справи і ефективно відновлює права [13].

Право на адміністративне оскарження за статтею 78 Закону України «Про адміністративну процедуру» має право особа, яка вважає, що: 1) прийнятим адміністративним актом чи його виконанням порушено або може бути порушено її право, свобода чи законний інтерес; 2) процедурне рішення або дія, бездіяльність адміністративного органу негативно впливає на її права, свободи чи законні інтереси. Отже, законодавець не використовуючи у статті 78 Закону України «Про адміністративну процедуру» термін учасник адміністративного провадження тим самим не обмежує коло осіб лише тими, ким був набутий, відповідно до стаття 49 закону, такий статус.

На думку автора, наявність формалізованого рішення адміністративного органу про залучення/надання статусу заінтересованої особи до певного адміністративного провадження надає такій особі право на адміністративне оскарження та судовий захист (*locus standi*) у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності у цій адміністративній процедурі.

Предметом адміністративного оскарження за Законом України «Про адміністративну процедуру» може бути адміністративний акт, процедурне рішення або дія, бездіяльність адміністративного органу. Можливість оскарження процедурних рішень є новелою у сфері адміністративного оскарження.

Суб'єктом розгляду скарги у порядку адміністративного оскарження залежить від: адміністративного органу, який прийняв оскаржуваний адміністративний акт, рішення або дію бездіяльність; правової природи повноважень адміністративного органу (власні/делеговані); наявності/відсутності комісії з розгляду скарг.

Органом оскарження може бути адміністративний орган вищого рівня, центральний орган виконавчої влади, комісія з розгляду скарг.

Примірне положення про комісію з розгляду скарг було затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 420 [14].

У випадку оскарження адміністративного акту, рішення або дію бездіяльність, що стосується власних повноважень органу місцевого самоврядування, то у випадку відсутності комісії з розгляду скарг, то оскарження відбувається у судовому порядку.

Відносно оскарження у судовому порядку діють загальні правила передбачені відповідними процесуальними кодексами. Звісно, з огляду на характер правовідносин, врегульований Законом України «Про адміністративну процедуру», а також набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру», то автор міг би зазначити, що правила, які регулюють порядок оскарження у судовому порядку, передбачені Кодексом адміністративного судочинства України. Проте, наразі такий однозначний висновок відносно юрисдикції зробити не можна з огляду на наступне.

По-перше, в аспекті застосування адміністративними судами Закону України «Про адміністративну процедуру», показовою є статистична інформація наведена суддею Верховного Суду Яном Берназюком

відносно застосування, а можливо більш точно – цитування, судами протягом десяти місяців чинності Закону України «Про адміністративну процедуру». На його думку практика адміністративних судів є незначною та закон згадується лише у 374 судових рішеннях, з них 22 – постанов Верховного Суду [15].

Наразі за даними Державного реєстру судових рішень вже ухвалено 29 судових рішень Верховним Судом з посиланням на Закон України «Про адміністративну процедуру». Отже, дійсно практика адміністративних судів на даний час є незначною, що не дозволяє стверджувати про її сформованість та сталий характер.

По-друге, ухвалою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 20.09.2024 р. по справі №420/31201/23 було передано на розгляд Великої Палати Верховного Суду справу за позовом заінтересованої особи у сфері публічних послуг (державної реєстрації) з метою вирішення питання визначення юрисдикції судів, які повинні вирішувати спори, що виникають з правовідносин адміністративної процедури державної реєстрації. Суд, передаючи справу, окрім іншого мотивував наступним:

1. Виняткову адміністративно-правову природу адміністративної процедури державної реєстрації (внесення відомості до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна щодо об'єкта нерухомого майна.

2. Поширення на адміністративну процедуру державної реєстрації норм Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» й Закону України «Про адміністративну процедуру».

3. Присутність у спірних правовідносинах адміністративної справи № 420/31201/23 за участю товариства з обмеженою відповідальністю «Винні підвали Рішельє», державного реєстратора Кравця Олександра Володимировича (Одеська філія державного підприємства «Державний інститут судових економічно-правових та технічних експертиз»), Управління державної реєстрації юридичного департаменту Одеської міської ради, товариство з обмеженою відповідальністю «Норт-Плат» – категорій адміністративної процедури державної реєстрації (адміністративний орган, адміністративний акт, процедурні дії адміністративної процедури, дискреційне повноваження, процедурне рішення, учасник адміністративного провадження (заінтересована особа).

4. Розгляд і вирішення справ про адміністративну процедуру державної реєстрації – виняткова компетенція адміністративного суду, натомість розгляд і вирішення справ про адміністративну процедуру державної реєстрації загальними судами, господарськими судами за правилами Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України – є порушенням принципу законності, приписів статей 8, 19, 55, 125 Конституції України, невиконанням приписів Закону України «Про адміністративну процедуру», порушенням і недотриманням зобов'язань, узятих Україною перед вступом до Європейського Союзу [16].

По-третє, на жаль, Великою Палатою Верховного Суду не було прийнято справу до розгляду і відповідно не було сформовано висновки щодо юрисдикції спорів у сфері державної реєстрації, враховуючи набрання чинності Законом України «Про адміністративну процедуру», а було вирішено повернути справу №420/31201/23 на розгляд колегії суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Повертаючи справу, Велика Палата Верховного Суду в ухвалі від 21.11.2024 р., окрім іншого, зазначала наступне:

1. На момент ухвалення постанов, у яких сформульовані правові висновки, від яких пропонує відступити колегія суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, Закон № 2073-IX ще не був схвалений і не набув чинності. Тобто на момент їх ухвалення нормативно-правове регулювання, яке визначене колегією суддів як підстава для такого відступу, було відмінним.

2. За змістом частини першої статті 18 Закону № 2073-IX особа має право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу в порядку адміністративного оскарження відповідно до цього Закону та/або в судовому порядку. Тобто Закон № 2073-IX не містить чіткого визначення юрисдикції суду, який може здійснювати розгляд спорів, що виникли у спірних правовідносинах.

3. У справах з подібними правовідносинами та однаковим нормативно-правовим регулюванням, яке у подальшому змінилося, Велика Палата Верховного Суду однозначно та послідовно застосовувала норми процесуального права та зробила висновки, що спори щодо одночасного існування державної реєстрації кількох прав на один об'єкт нерухомості мають розглядатися у порядку господарського чи цивільного судочинства залежно від суб'єктного складу сторін [17].

Таким чином Великою Палатою Верховного Суду у справі №420/31201/23 не було надано відповідь на питання впливу Закону України «Про адміністративну процедуру» на визначення правил юрисдикції суду. Натомість суд звертає увагу на те, що сам Закон України «Про адміністративну процедуру» не містить чіткого правила визначення юрисдикції суду.

По-четверте у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 22.11.2024 р. по справі №520/34082/23, тобто на наступний день після повернення Великою Палатою Верховного Суду справи №420/31201/23, про яку зазначалось вище, було сформовано правовий висновок:

«Розгляд і вирішення справ про адміністративну процедуру державної реєстрації – виняткова компетенція адміністративного суду» [18].

Навряд, огляду на існуючу правозастосовну практику судів з інших питань, останню постанову Верховного Суду можна вважати точкою у юрисдикційному питанні.

Щодо захисту права заінтересованої особи права на участь в адміністративній процедурі судами вже розглядалися справи. Так, у справі № 280/9029/24, Запорізький окружний адміністративний суд, задовольняючи позов з огляду на допущені порушення прав, передбачених Законом України «Про адміністративну процедуру», обґрунтував наступним:

1. В контексті даної справи позивач та третя особа були заінтересованими особами в адміністративному провадженні, оскільки літній майданчик був прибудований до приміщення, яке орендується позивачем та належить на праві приватної власності третій особі. За таких обставин, демонтаж даної тимчасової споруди негативно вплине на їх права та обов'язки, що зазначається позивачем та стало предметом позовної заяви.

2. За встановленими судом обставинами, відповідачем не було здійснено заходів повідомлення про початок адміністративного провадження, розглянуто без участі заінтересованих осіб, а лише оголошено про факт винесення оскаржуваного рішення та запропоновано в добровільному порядку демонтувати тимчасову споруду, а в разі невиконання такого припису доручено Департаменту муніципального управління Запорізької міської ради провести демонтаж в примусовому порядку за кошти власника тимчасової споруди [19].

Звісно не тривалий час дії Закону України «Про адміністративну процедуру», а також відносно невелика кількість судових рішень, де було не тільки процитовано, а ще й предметно застосовано закон свідчить про ще не сформованість судової практики.

З урахуванням зазначеного вище можливо дійти до наступних висновків:

Адміністративні послуги, як різновид публічних послуг підпадають під дію Закону України «Про адміністративну процедуру» та закріплені у ньому принципи.

Заінтересованою особою не є адресат чи заявник, а є інша особа (громадянин України, іноземець чи особа без громадянства, яка перебуває в Україні на законних підставах), у тому числі фізична особа – підприємець, громадське об'єднання, що не має статусу юридичної особи, юридична особа, створена згідно із законом, законодавством іноземної держави або на підставі міжнародних договорів України), на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливає або може вплинути адміністративний акт.

Заінтересована особа може оскаржити адміністративний акт, рішення або дію, бездіяльність, навіть за відсутності формально визнаного відповідно до приписів статті 49 Закону України «Про адміністративну процедуру» статусу, але за умови, що особа вважає:

1) прийнятим адміністративним актом чи його виконанням порушено або може бути порушено її право, свобода чи законний інтерес;

2) процедурне рішення або дія, бездіяльність адміністративного органу негативно впливає на її права, свободи чи законні інтереси.

Висновки. Отже особа, яка відповідає критеріям заінтересованої особи та/або відносно якої прийнято рішення про надання їй такого статусу, має нормативно закріплене та визнане судовою владою право на адміністративне оскарження і судовий захист її прав, свобод, інтересів у межах відповідної адміністративної справи.

Кількість судових справ, що стосуються оскарження адміністративних актів через недотримання Закону України «Про адміністративну процедуру», поки що незначна, а ті справи, які є, вказують на можливі майбутні труднощі та розбіжності у правозастосуванні, зокрема у питаннях визначення юрисдикції.

Таким чином, судова практика, у тому числі у питаннях визначеності судової юрисдикції спорів у різних правовідносинах, пов'язаних із Законом України «Про адміністративну процедуру», поки ще перебуває на етапі формування.

Список використаних джерел:

1. Школик А. Оновлений варіант проекту закону України «про адміністративну процедуру». *Visnyk of the Lviv university. series law*. 2020. № 70. С. 129–135. URL: <https://doi.org/10.30970/vla.2019.69.129> (дата звернення: 17.12.2024).

2. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 17.12.2024).

3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру» / авт. колектив: Андрійко О. Ф., Бевзенко В. М. та ін.; за заг. ред. Тимощука В. П. – Київ, 2023 – 545 с.

4. Муза О. В. Перспективи застосування закону України «про адміністративну процедуру» під час провадження у справах про адміністративні проступки. *New ukrainian law*. 2023. № 2. С. 55–59. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2023.2.7> (дата звернення: 17.12.2024).

5. Тимошук В. ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАКОНУ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ». *Адміністративне право і процес*. 2022. № 4(39). С. 34–48. URL: <https://doi.org/10.17721/2227-796x.2022.4.03> (дата звернення: 17.12.2024).
6. Легеза Є. Концепція публічних послуг: адміністративно-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 432 с.
7. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15.07.2021 № 1689-IX : станом на 2 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text> (дата звернення: 17.12.2024).
8. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 23.12.2024).
9. Кравченко М. Закон України «про адміністративну процедуру» як інструмент захисту права людської гідності у сфері публічного адміністрування. *Адміністративне право і процес*. 2022. № 4(39). С. 50–60. URL: <https://doi.org/10.17721/2227-796X.2022.4.04> (дата звернення: 17.12.2024).
10. Бойко І. Предмет регулювання та сфера дії закону України «про адміністративну процедуру». *Адміністративне право і процес*. 2022. № 4(39). С. 17–33. URL: <https://doi.org/10.17721/2227-796X.2022.4.02> (дата звернення: 17.12.2024).
11. Тимошук В. П. Процедура прийняття адміністративних актів: питання правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В. П. Тимошук ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2009. – 214 с.
12. Маркова О. О. Концептуальні основи правового регулювання адміністративної процедури: порівняльно-правовий аспект : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2023. 474 с.
13. Голосніченко І. П., Черненко Л. М. Правовий інститут адміністративного оскарження в регулювання діяльності органів державної реєстрації актів цивільного стану. *Вісник НТУУ «КПІ» політологія. соціологія. право*. 2012. № 2(14). С. 121–125. URL: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/123336/118052> (дата звернення: 17.12.2024).
14. Про затвердження Примірного положення про комісію з розгляду скарг : Постанова Каб. Міністрів України від 28.04.2023 № 420. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/420-2023-п#Text> (дата звернення: 23.12.2024).
15. *ВЕРХОВНИЙ СУД*. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/99-%20administrative_procedure_discretion.pdf (дата звернення: 17.12.2024).
16. Ухвала Верховного Суду від 20.09.2024 у справі № 420/31201/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121759398> (дата звернення: 17.12.2024).
17. Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 21.11.2024 у справі № 420/31201/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123434371> (дата звернення: 17.12.2024).
18. Постанова Верховного Суду від 22.11.2024 у справі № 520/34082/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123241615> (дата звернення: 17.12.2024).
19. Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 14.11.2024 у справі № 280/9029/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123045268> (дата звернення: 17.12.2024).